

Ο Θανάσης Νάκας είναι Καθηγητής Γλωσσολογίας στο ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών, τ. Διευθυντής Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών. Επισκέπτης Ερευνητής στον Τομέα Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου του Salzburg (Αυστρία). Διδάσκων, επί σειράν ετών, στο Μαράσλειο Διδασκαλείο, στη ΣΕΛΜΕ και στα ΠΕΚ. Ασχολείται με θέματα φιλολογίας, γλωσσικής διδασκαλίας, θεωρίας της λογοτεχνίας και ρητορικής. Ανήκει στα ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας Γενικής και Συγκριτικής Γραμματολογίας. Είναι τακτικό μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συμποσίου Ποίησης της Πάτρας. Έχει τιμηθεί με ειδικό μετάλλιο, που του απένειμε ο πρόεδρος της Γαλλικής Βουλής, για τη μετάφραση και διάδοση του έργου του Montaigne στην Ελλάδα. -Δημοσιεύματα [βιβλία]: (α) *Παράλληλα Χωρία στα Δοκίμια του Σεφέρη και του Έλιοτ*. (β) *Ο Montaigne και το Δοκίμιο*. (γ) *Γλωσσοφιλολογικά, τόμοι Α' έως Δ'*. (δ) *Η Γλώσσα της Σύγχρονης Ποίησης (Γενιά του '70)*. (ε) *Τα Επιρρηματικά της Νέας Ελληνικής* (διδακτορ. διατρ.) (στ) *Σχήματα (Μορφο)λεξικής και Φραστικής Επανάληψης*. (ζ) *Δημοσιογραφία και Νεολογία: Τίτλοι- ευρήματα για θέματα-εκπλήξεις*. (η) [Μετάφραση:] Michel de Montaigne, *Δοκίμια*. Πολυάριθμα άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων, κτλ.

*

Ο Νικόλαος Α. Ε. Καλοσπύρος σπούδασε στο Τμήμα Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Κλασική Φιλολογία. Τα τελευταία χρόνια διδάσκει στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης (Μ.Ι.Θ.Ε.) του Ε. Κ. Πανεπιστημίου Αθηνών. Στα επιστημονικά του ενδιαφέροντα και δημοσιεύματα περιλαμβάνονται η ιστορία της κλασικής φιλολογικής επιστήμης στη νεότερη Ελλάδα και Ευρώπη, η θεωρία και φιλοσοφία της κριτικής και εκδοτικής του κειμένου, ο Αδαμάντιος Κοραΐς ως κριτικός φιλόλογος, η αρχαία ιατρική (Ιπποκράτης), η ελληνοϊουδαϊκή γραμματεία (μετάφραση των Εβδομήκοντα, Φίλων ο Ιουδαίος), η αρχαία λογοτεχνική θεωρία, η υφολογία και αρχαιογνωσία του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη.

ΓΛΩΣΣΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΝΑΚΑΣ

Στοιχεία και τεχνικές που εγγράφονται με ασφάλεια και χωρίς αμφιβολία στις υφολογικές επιλογές του Παπαδιαμάντη, που συνιστούν, με άλλα λόγια, στοιχεία του ύφους του, εντοπίζονται και αναδεικνύονται σε αυτή τη συλλογική εργασία. Πολλά από αυτά τα στοιχεία και τις τεχνικές ανήκουν σε μια ρητορική παράδοση που ξεκινά ήδη από την εποχή των αρχαίων κλασικών. Η ρητορική τεχνική του σκιαθίτη κοσμοκαλόγερου έλκει την καταγωγή της όχι μόνον από την αρχαία Ελλάδα αλλά και από τον μεσαιωνικό ελληνισμό: την εκκλησιαστική ρητορική παράδοση των Βυζαντινών και τη ρητορική που επιστέφει τα υμνογραφικά αριστοτεχνήματα.

Δεν λείπουν, όμως, και εκείνα τα στοιχεία που, λόγω είτε του πρωτότυπου χειρισμού είτε της μεγάλης συχνότητας στο έργο του Σκιαθίτη συγγραφέα, φέρουν την προσωπική του σφραγίδα. Θα μπορούσε, μάλιστα, να υποστηριχθεί ότι, ως προς ορισμένα σχήματα λεξικής και φραστικής επανάληψης, βρίσκει κανείς εδώ μερικά από τα πιο εντυπωσιακά ή τα πιο τεχνικά σχήματα, εφάμιλλα ή και ανώτερα από άλλα, σε σύγκριση όχι μόνο με τους νεότερους συγγραφείς αλλά σε σύγκριση και με τους κλασικούς της αρχαιότητας (ή, για να χρησιμοποιήσουμε δικά του λόγια, βρίσκονται στο έργο του «εὐωδέστατα ρητορικά ἄνθη, δυνάμενα νικηφόρως νὰ ὑποστάσι τὴν σύγκρισιν πρὸς τὰ ἄριστα τεμάχια τῆς παγκοσμίου ρητορικῆς»). Αυτό δίνει μια έμμεση απάντηση και στο ερώτημα: σε ποιο βαθμό είναι ρητορικός ο Παπαδιαμάντης;

Όπως διαπιστώνουν οι συγγραφείς των κειμένων αυτού του τόμου, ο Παπαδιαμάντης όχι μόνο γνωρίζει –από ανάγνωση ή/ και μελέτη, η οποία αρχίζει ήδη από τα μαθητικά του χρόνια– ρητορικά κείμενα της θύραθεν και της εκκλησιαστικής γραμματείας αλλά και εφαρμόζει συνειδητά πολλές από τις τεχνικές και τα σχήματα λόγου που συνηθίζονται σε αυτά.

Στον παρόντα τόμο γίνεται αναφορά σε έναν μακρύ κατάλογο σχημάτων λόγου που, είτε ονοματίζοντάς τα είτε όχι, εφαρμόζει ο ίδιος ο Παπαδιαμάντης στο έργο του ή αναγνωρίζει στα επώνυμα κείμενα που μελετά.

ΡΗΤΟΡΙΚΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΝΑΚΑΣ (ΕΠΙΜ.)

Ρητορικός Παπαδιαμάντης

Κείμενα των:

Μ. Ζ. Κοπιδάκη

Γ. Α. Χριστοδούλου

Θαν. Νάκα

Ν. Α. Ε. Καλοσπύρου

Ο Μ.Ζ. Κοπιδάκης σπούδασε κλασική φιλολογία στα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης και Χαϊδελβέργης. Υπηρέτησε σε όλες τις βαθμίδες της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως το 1997 και από το 1998 υπηρέτησε ως καθηγητής στο τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τώρα είναι ομότιμος Καθηγητής. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα αφορούν τον Αισχύλο, τη μετάφραση των Εβδομήκοντα, την Καινή Διαθήκη (θρησκευολογικό υπόβαθρο, γλώσσα και ύφος), την ελληνόφωνη Ιουδαϊκή γραμματεία, την ιστορία της ελληνικής γλώσσας, την Κρητική διάλεκτο, τη νεοελληνική ποίηση και την ιστορία των Κρητικών επαναστάσεων.

*

Ο Γεώργιος Α. Χριστοδούλου είναι ομότιμος Καθηγητής Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Σπούδασε κλασική φιλολογία στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Νέας Υόρκης (New York University) των ΗΠΑ και Cambridge (Trinity College) της Βρετανίας. Επί τρεις δεκαετίες και πλέον δίδαξε τα ελληνικά και λατινικά γράμματα στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Κρήτης και Κύπρου, καθώς και στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων. Το συγγραφικό του έργο (βιβλία και μελέτες) αναφέρεται κυρίως στην ιστορία της παράδοσης, την φιλολογική κριτική και την εκδοτική των ελληνικών κειμένων (αρχαίων και νεωτέρων).